

Володимир Іванович Дубницький
академік АЕНУ

д-р екон. наук, проф.
ORCID 0000-0002-3007-6116
e-mail: dub1945@ukr.net,

Денис Павлович Лихопьок
аспірант

ORCID 0000-0002-3027-1587
e-mail: doka.mobil@gmail.com,

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ ПРИ ЦИФРОВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ НЕОЕКОНОМІКИ

Вступ. Формування нового інноваційного устрою у країнах економічно-політичного авангарду (наприклад, країни «золотого мільярда») супроводжується новими явищами у господарському житті. Вони викликані розвитком сучасного науково-техніко-технологічного процесу і стосуються інтегрованих процесів глобальної економіки, кардинально-радикальних інноваційно-інформаційних перетворень і, звичайно, цифрової трансформації економіки на мега-, макро-, та мікрорівнях. Їх вплив на економіку та суспільне життя надзвичайно великий і він потребує концептуального осмислення, визначення, а також оцінки розвитку, наслідків та перспектив. Від цього залежить адекватність заходів, що розробляються і вживаються з регулювання національної і регіональних економік на загальногосподарському рівні та з управління на підприємницьку рівні.

Також у сучасних умовах ключовою тенденцією економічного розвитку стало проникнення нових цифрових технологій у всі сфери життєдіяльності людини. Застосування цифрових рішень сьогодні переходить з розряду радикальних інновацій у повсякденний процес. Цифрові технології в сукупності з інформаційно-комунікаційними технологіями вже знайшли своє застосування на державному, підприємницькому та на побутовому рівнях. Проте в Україні та в її регіонах цифровізація бізнесу донедавна проходила вкрай нерівномірно через високу вартість та певно консервативну інерцію. Хоча не можна заперечувати наявність позитивної динаміки у цьому напрямку.

Слід відзначити, що в сучасних умовах розвитку науково-технологічного процесу та геоекономічної / геополітичної нестабільності високі технології, науково-техніко-технологічна розробка та наукоємна продукція, інтелектуальний та освітній потенціал кадрів є «інноваційною здатністю української нації», стають важливим важелем економічного зростання та економіко-політичної незалежності.

Особливого значення набуває актуальність питань, пов'язаних з особливостями професійної діяльності та управління компаніями та фірм сфери послуг, у тому числі сегментів інтелектуальних послуг, в умовах використання ІКТ, цифрових технологій та необ-

хідності інноваційного розвитку. Виникають нові вимоги до джерел конкурентних переваг компаній та фірм, в тому числі в рамках інформаційно-інноваційного розвитку, а також до ефективних концепцій їх функціонування та управління в рамках цифрової трансформації економічних послуг. В межах сучасних характеристик сфери послуг відображаються значні структурні зрушення, що знаходить свій прояв у посиленні внеску в загально-економічний розвиток секторів, що виробляють так звані «знанняємні» (або «інтелектуальні») послуги.

Саме в секторі інтелектуальних послуг, який також називається «четвертим сектором», в умовах розвитку ринку високопрофесійних послуг відбувається формування основних факторів економіко-технологічного зростання, з урахуванням цифрової трансформації економіки – нового наукового знання, інтелектуального капіталу, ІКТ, послуг консалтингу та мережевого інтернет-маркетингу, а також фінансового сектору.

Конкурентоспроможність країн, суб'єктів економіки багато в чому визначається сприйняттям інновацій та їх практичної реалізації. Говорячи про нову економіку (new economy) як креативну, ми розуміємо, що інновація є основним продуктом. Четвертий сектор економіки здатний виступати драйвером розвитку в умовах інформаційного простору та цифрової трансформації економіки, що підтверджується зростанням вкладу компаній та фірм четвертого сектору у ВВП розвинених країн.

Суб'єкти української економіки, незважаючи на серйозний інтелектуальний потенціал, схильні більше імпортувати ніж експортувати інтелектуальну знанняємну продукцію.

У дослідженнях видатних зарубіжних вчених, серед них: М. Скілтона, М. Вафопоулоса, Ф. Хана, Н. Варіана, А. Гавера, Д. Еванса, Л. Бадда, Ф. Махлупа, В. Каріссона, А. Ланчера, М. Каутонена, С. Антонеллі, Б. Тетчера, А. Моррісона, А. Коха та ін., об'єктом вивчення стає не весь сектор високопрофесійних інтелектуальних ділових послуг, в якому включенні не тільки інтелектуальні послуги, що надаються

юридичним особам. Одним з перших закордонних дослідників даної сфери виступив Ф. Махлуп, який почав займатися питаннями поширення знань як драйверу «знанняємкої економіки». Науковці Е. Мюллер та А. Зенкер сформулювали класифікацію ринку послуг, в тому числі для сектору інтелектуальних послуг (KIBS; KIS; M-KIBS). [1]

Але в умовах нової економіки, в період цифрової трансформації з використанням інструментарію цифровізації та елементів мережевої економіки достатньо радикально трансформуються як сам ринок послуг, так і його важливий сектор – високопрофесійні інтелектуальні послуги. Цифрова трансформація охоплює не лише саму господарську діяльність, а й зміну організаційних структур суб'єктів господарювання та бізнес-моделей; суспільство перетворюється в інформаційне суспільство.

У цьому дослідженні розглядається проблема адаптації процесів цифрової трансформації в умовах значного розширення світового інформаційного простору, а також викладено теоретико-методологічні положення формування і впровадження цифрових технологій, інформаційно-комунікаційних та інформаційно-інноваційних технологій в рамках нової економіки.

Виклад основного матеріалу. В умовах інтернаціоналізації та глобалізації економіки об'єктивна потреба у змінах стала виникати практично повсякденно. У ринкових умовах, де постійними є тільки зміни (що відбуваються нелінійно, наростаючі по експоненті), існує постійна гостра необхідність в нових інструментах та методах, здатних допомогти компаніям і фірмам усіх сфер, в тому числі сфери послуг, стати більш ефективними. При цьому, конкуренція, яка загострюється, вимагає від суб'єктів ринку наздогнати інших і стати першим «поки не пізно». А для цього потрібні механізми, які можуть спростити занадто складні речі.

Концепція управління перетворення бізнесу стосується будь-яких змін у стратегії, виробництві, структури та культурі усіх компаній і фірм. Суть менеджменту перетворення полягає в тому, щоб на основі глибокого аналізу динаміки реальних ситуацій знайти форми і методи пошуку відповідей на постійні та достатньо радикальні зміни зовнішнього середовища і за допомогою відповідних заходів забезпечити свою життєздатність.

Поняття «розвиток» часто використовуються в сучасних публікаціях без належного обґрунтування, іноді – в контексті управління розвитком. В основному це відбувається тому, що його сутність до сьогодення достатньо не вивчена, хоча поняття «розвитку» має досить тривалу історію та серйозні загальнонаукові та філософські коріння.

Розвиток компаній і фірм в різних секторах економіки носить процесний характер, тобто є розподіленим у часі, при чому, розвитку, як процесу, властива тривалість. Внаслідок певної інерційності компаній і фірм різних секторів економіки, в тому числі, сектора послуг як об'єкта розвитку, на наш погляд, логічно припустити наявність тимчасового проміжку між імпульсом розвитку та відповідними змінами (у процесі трансформації).

Тривалість цього процесу не призводить до автоматичного визнання таких критеріїв як безперервність та постійність властивостями розвитку суб'єктів господарювання. Адже розвиток компаній і фірм може

бути дискретним, тобто таким, що не обов'язково присутнім в кожен момент їх діяльності. Умови можливої відсутності розвитку в кожен момент часу діяльності компанії або фірми дозволяє стверджувати, що розвиток не обов'язково буде безперервним. Розвиток, як процес, являє собою послідовну зміну стану компаній і фірм за умови, що кожний наступний стан буде краще ніж попередній.

Фактично, з цієї точки зору, розвиток є сукупністю позитивних змін різної природи в діяльності компаній і фірм різних секторів економіки. Якісно новий стан (наприклад, за рахунок інжинірингового проекту) такої компанії або фірми, характеризується, зокрема, внутрішньою інтеграцією, збільшенням його комплексного потенціалу, результативною адаптацією до змін зовнішнього середовища, що сприяє підвищенню здатності компанії або фірми протидіяти негативним зовнішнім впливам.

Становлення ефективної системи господарювання в Україні відбувається складно та суперечливе. Більшість суб'єктів підприємницької діяльності, в тому числі сфери послуг, виявились не здатними перейти на якісно нові умови господарювання.

Відомо, що соціально-економічна система в будь-якому своєму вигляді та формі, чи то суспільство, чи то компанія (фірма), має дві тенденції свого існування: функціонування і розвиток. Під функціонуванням розуміється підтримка життєдіяльності та збереження функцій, які визначають її цілісність, якісну визначеність, сутність і основні характеристики. Функціонування і розвиток мають взаємозв'язок діалектичного характеру, який відображає можливості і закономірності появи та вирішення кризових ситуацій, а також єдність основних тенденцій соціально-економічної системи.

Розвиток сфери послуг являє собою складний соціально-економічний процес, який характеризується темпами росту, змінами галузевої та видової структури та територіальних пропозицій, а також низкою інших складових економіки. Діяльність компаній і фірм сфери послуг у ринковому середовищі передбачає наявність їх економічної свободи і вибору при реалізації особистого інтересу як головної поведінки, вільного доступу до економічних ресурсів інформації та ринків збуту, вільного входу і виходу з галузі. Як зазначено у роботі [2, с. 9], особливість цієї сфери полягає в наявності невеликих за масштабами виробництва та кількістю зайнятих, мобільності та індивідуальної діяльності компаній і фірм з надання послуг. Сфера послуг є галуззю, де широкого поширення набуло мікрота мале підприємництво.

Об'єктивна необхідність реструктурування сектору економіки України – сфери послуг, визначена наступними факторами: недостатньо високою ефективністю у господарювання більшості підприємств сфери послуг; тінізацією господарської діяльності; відставанням у впровадженні нових інноваційних «проривних» технологій, відсутністю належності рівня необхідного рівня знання та вміння ІКТ та цифрових технологій, низькою конкурентоспроможністю більшості підприємств сфери послуг та ін. [3, с. 7].

Фактично, нові умови ведення бізнесу в сфері послуг на мега-, макро-, та мікрорівнях припускають постійну готовність до змін, особливо в рамках впливу цифрової трансформації економіки. Особливістю нової парадигми управління в сфері послуг, за думкою

авторів дослідження, є філософське відношення до майбутнього: майбутнє не визначено в принципі – і в цьому джерело розвитку. Компанії та фірми сфери послуг повинні володіти здатністю правильно та своєчасно трансформувати структури свого бізнесу, перманентно проводити з використанням ІКТ та цифрових технологій адекватні стратегічні та оперативні зміни.

Розглядаючи еволюцію сфери послуг, можна помітити, що як особливий вид економічної діяльності послуги з'явилися на ранніх етапах становлення людства. Її розвиток визначається прогресом матеріального виробництва – можливістю суспільства утримувати людей, які безпосередньо не виробляють матеріальні блага. Сучасні компанії і фірми, що здійснюють діяльність у різних галузях, все більше уваги приділяють послугам. В умовах ринкової економіки та процесу цифрової трансформації це забезпечує їх успішний розвиток.

Компанії та фірми або організації сфери послуг вносять істотний внесок у світову економіку. При цьому необхідно розуміти особливу природу послуг та їх значення для усіх економічних суб'єктів. У найзагальнішому вигляді сфера послуг визначається як частина економіки, яка включає в себе всі види комерційних послуг. Саме ця сфера домінує в економіці розвинених країн, вона узагальнює категорії, які включають відтворення різноманітних видів послуг, що надаються підприємствами, організаціями, компаніями, фірмами, а також фізичними особами.

До причин зростання послуг у сучасному суспільстві відносять наступні фактори: збільшення продуктивності праці в сільському господарстві та на виробництві, яке звільняє робочу силу для сфери послуг; спад частки інвестицій у ВВП у високорозвинених індустріальних країнах, її збільшення у ВВП країн з низьким прибутком; зростання прибутку на душу населення; урбанізацію; демографічні зміни, значне розширення міжнародної торгівлі.

Стрімкий розвиток ринку послуг, в тому числі, під впливом впровадження ІКТ, цифрових технологій, що відбувається в сучасний період, призвело до необхідності осмислення і уточнення окремих економічних категорій та понять, пов'язаних з цією галуззю. Даному питанню не випадково приділяється все більше уваги дослідників-економістів, про що свідчить ряд наукових публікацій. Інтерес загальнометодологічного і теоретичного характеру досліджуваної проблеми – діалектики формування ринку послуг в умовах цифрової економіки в рамках сегменту ринку високопрофесійних та інтелектуальних послуг, склали дослідження зарубіжних авторів як С. Алстрема, Д. Беллса, Н. Вірше, Л. Гохберга, Ф. Котлера, К. Лавлока, Р. Макридіса, Д. Томаса, К. Хаксевера, Р. Чейза, Л. Черняка та ін. Дана проблема досліджується у роботах вітчизняних вчених, серед них – В. Апопія, К. Бужимської, Н. Бутенко, Л. Городанської, О. Гудзь, С. Ільяшенка, В. Ляшенка, М. Окландера, С. Поважного, В. Тимошенко, Н. Туккеля, М. Устенко, Л. Фролової, Л. Цюкало та ін.

В останніх своїх працях Філіп Котлер у співавторстві з Кевіном Келлером дав наступне визначення: «послуга або сервіс – це будь-яка, яка немає відчутну природу і не приводить до володіння чим-небудь діяльністю, яку одна сторона може запропонувати іншій. У деяких випадках надання послуг пов'язане з матеріальними товарами, в інших – немає до них жодного

відношення» [4]. Точка зору Ф. Котлера і К. Келлера щодо даного поняття має на увазі під послугою об'єкт продажу у вигляді дій, вигод або задовольств.

Таким чином, ми можемо сформулювати поняття «послуга в умовах цифрової трансформації економіки є відношення суспільної праці у формі його нетоварного обміну і в якості безпосередньо корисного процесу трудової діяльності фізичної або юридичної особи». Спираючись на дане визначення, виділимо наступні риси змісту поняття послуги:

- продаж послуг, в тому числі, ІКТ і цифрових технологій здійснюється як прямий обмін між їх виробниками та споживачами на основі попиту і пропозиції;

- діяльність носіїв відносин суспільної праці як безпосередньо корисний, доцільний процес, викликаний необхідністю й наявністю певної проблеми;

- форма соціальної праці і його ефективність визначаються в основному не вартістю, а якістю надання різних видів послуг;

- безпосереднім об'єктом відносин суспільної праці є особлива корисна діяльність, а не відокремлений від неї та вступаючий у ринковий обмін матеріально-речовий продукт, тобто товар.

На сучасному етапі розвитку економіки сфери послуг будь-якої країни одним із першочергових питань є питання про цифровізацію, у тому числі в сегменті високопрофесійних інтелектуальних послуг на рівні мега-, макро-, мезо-, мікроекономік. Слід зазначити, що цифровізація економіки стала для України та її регіонів як «плацебо», які хочуть прийняти все та отримати миттєвий ефект. Але, в той же час, на жаль, досі немає ні чітких алгоритмів, ні прийомів, ні методів і моделей як застосувати даний феномен.

Можливості реалізації можуть бути за рахунок накопиченого суспільством та бізнесом обсягу цифрових даних та сукупності інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). ІКТ у сукупності з цифровими технологіями створили імпульс для розробки інновацій у постіндустріальній фазі розвитку суспільства, коли інформаційно-інноваційні технології (ІІТ) дозволили досконалювати інформаційні види економічної діяльності, підвищити значимість сфери послуг та забезпечити ефективність виробництва.

В цілому, в контексті сфери послуг (в сегменті високопрофесійних інтелектуальних послуг) цифрова економіка більшою мірою представляється як феномен неоекономіки, яка пов'язана з виробництвом благ на основі використання ІКТ та цифрових технологій.

У той же час, на думку автору, згідно з висновками низки зарубіжних та вітчизняних вчених, серед них у роботах Р. Бухта та Р. Хікса [5], М. Скільтона [6], В. Кахіна [7], М. Вафопулоса [8], Е. Хана [9], В. Дубницького [10], Н. Дніпровської [11], М. Пората [12], теоретико-методологічні аспекти індустріальних характеристик цифрової економіки стосовно сфери послуг, у т.ч. сегменті високопрофесійних інтелектуальних послуг, залишаються маловивченими. Зазначимо, що при розгляді інструментарію цифрової економіки з позиції економічних наук об'єктом аналізу, в першу чергу, стає вплив зазначених інновацій (ІІТ, ІКТ, ЦТ) на діяльність учасників ринкової взаємодії, у тому числі у сфері послуг.

У роботі Х. Варіана та Дж. Масона [13] виділено п'ять основних змін у діяльності суб'єктів господарю-

вання сфери послуг, викликаних запровадженням ІТ, ІКТ ЦТ, у тому числі: активне застосування збору та аналізу даних; персоналізація та кастомізація; експериментування та постійний інноваційний розвиток; інновації в контрактії (нові типи економічних транзакцій); електронні гроші; каршерінг та ділові (партнерські) взаємини та взаємодії. В окремих роботах А. Гавера, [14], Д. Еванса [15], Л. Харрісона та Л. Бадда [16] цифрова економіка стосовно сфери послуг розглядається як більш масштабна парадигма, що не обмежується впливом лише на комерціалізацію сегмента високопрофесійних інтелектуальних послуг.

У своєму дослідженні У. Д. Нордхауз [17] включає в термін «нова економіка у сфері інтелектуальних послуг», діяльність із збору, обробки, перетворення та розповсюдження інформації з метою її комерціалізації та розвитку «знанневих» технологій. В якості ключових складових «неоекономіки» в рамках с ЦТ, ІКТ даний автор, виділяє важливість застосованої для обробки інформації апаратної частини (насамперед комп'ютерні системи, в тому числі, за рахунок конвергенції інформаційних квантових технологій для поширення технологій штучного інтелекту у сфері послуг).

Згідно з роботою шведського економіста О. Гордіна [18] нова економіка має наступні ключові характеристики, в тому числі, стосовно сфери послуг: оцифровування та інтенсифікація використання ІТ, ІКТ, ЦТ; перетворення інформації в продукт (в основному інноваційно-інформаційного роду); упорядкування інформації; розробка нових способів (методів та моделей організації трудового та виробничо-мотиваційного процесів).

Ф. Махлуп включив в поняття «інформаційний сектор сегмента інтелектуальних послуг», такі сфери діяльності як нові знання та освіти, нові види штучного інтелекту; формування набору інформаційних товарів та послуг на ринку [19].

Таким чином, стрижневим напрямом інформаційної економіки в сфері послуг стає наукомістка інформація, одержаних за рахунок використання ІТ, ІКТ, ЦТ, та реалізація результатів інтелектуальних послуг, отриманих за рахунок формування (створення) штучного інтелекту. При цьому, на думку автору, інтелектуальна інформація як продукт сегменту високопрофесійних інтелектуальних послуг у сфері ринку послуг підпорядковується іншим правилам пред'явлення попиту на неї. Інший статус, пов'язаний з характеристиками мережових благ, які можна приписати і безпосередньо інформації.

Зазначимо, що мережові блага в часи цифрової трансформації економіки та бізнесу, мають такі властивості:

- комплементарність (придбання частини системи та вимоги функціонування в єдиному стандарті);
- сумісність та стандартність;
- наявність суттєвої економіки на масштабі виробництва та сфери послуг.

У цьому контексті, інформація стає новим знанням, коли за фактом перетворюється на продуктивну силу. Причому, не заперечується можливість будь-якого масиву знання будь-коли застосувати його. Також істотним є тимчасові параметри прийняття рішень, що робить надану вчасно знанню інформацію (при використанні ІТ, ІКТ і ЦТ) надзвичайно важливою для суб'єкта ринкових відносин. Як зазначено в роботі І. Стрілець [20], характер конкуренції в рамках

інноваційно-інформаційної інтелектуальної послуги змінюється - відбувається локальна монополізація, що виникає з синтезу великого масиву диференційованої інформації та спеціалізації нового знання. Даний автор вважає, що за фактом монополізується мікрорівень мережової економіки благ, а об'єктом динамічних конкуренції стає інтерспецифічний ресурс – нове знання та окремий фахівець. До речі, подібної думки про новий вплив на характер динамічної конкуренції у сфері послуг в умовах інформаційної економіки дотримується Р. Метьюз у роботі «Інформаційна стратегія та семіотика».

На думку авторів, процес формування інформаційної економіки при використанні ІТ, ІКТ та ЦТ у сфері послуг змінює бізнес-середовище в сегменті інтелектуальних послуг та динаміку конкуренції для всіх суб'єктів економічної діяльності. За фактом, в сегменті інтелектуальних послуг мережові структури та форми управління організують простір тісної (розширеної) взаємодії між різними сферами (технологічної, соціальної, інформаційної, культурної). Таким чином, новий статус інформації, сформований за результатами надання (впровадження) інтелектуальної послуги в умовах інформаційної, інноваційної та цифрової економіки, як мережовий ресурс, змінює середовище функціонування для суб'єктів ринкових відносин.

Сьогодні, відносно мережової економіки «закон заміщення» вказує на зростання інтелектуальності товарів та послуг, поділяючи їх на високотехнологічні, високопрофесійні та інтелектуальні, які багато в чому оптимізують споживання ресурсів і в кінцевому результаті робить товари / послуги мережевими. Коли йдеться про конкурентні переваги інформаційно-мережової економіки, заснованої на ІТ, ІКТ, ЦТ, слід звернути увагу на окремі принципи зростання її застосування: постіндустріальна – інформаційна – інформаційно-мережева – інформаційно-інноваційна – цифрова економіка, яку можна об'єднати як неоекономіка:

– принцип «маслобойки», який в умовах цифрової трансформації пов'язаний із закриттям підприємств, компаній, фірм та зникненням робочих місць. У довгостроковій перспективі це означає для національної та регіональних економік втрату можливості претендувати на гідне місце у глобальному просторі, у тому числі на глобальному ринку послуг, а також глобальної конкуренції (якщо структура їх виробництв не дозволяє цього зробити);

– принцип неефективності (в статусі закону) говорить: припинення продуктивності при застосуванні ІТ, ІКТ і ЦТ не дозволяє істотно збільшити продуктивність. У сфері послуг інновації дають у середньому 40% економічного зростання, інше зумовлено працею та капіталом (згідно з результатами досліджень американських економістів М. Боскіна та Л. Лау). До того ж участь капіталу сама собою не відірвана від інноваційно-інформаційних складових перетворень [21].

Народження неоекономіки в період цифрової трансформації призводить до зміни структури економіки, зокрема, у сфері послуг, причому необхідно відзначити тенденції, які характеризують ці зміни:

- кластерна організація (на мережовому принципі економічного простору ринку послуг);
- розповсюдження аутсорсингу у всіх сегментах ринку послуг, тобто екстерналізація господарських процесів компаній і фірм сфери послуг;

– розвиток мережових форм організації бізнесу сфери послуг;

– радикальний вплив ІТ, ІКТ та ЦТ на результати діяльності суб'єктів ринку послуг;

– підвищення рівня «комерціалізації» результатів діяльності компаній, фірм та організацій сегменту високопрофесійних інтелектуальних послуг (при цьому зі значним захистом «інтелектуальної власності»).

Мережева економіка, у тому числі у сфері послуг, з її можливостями використання інструментарію ІТ, ІКТ і ЦТ, а також з можливостями тиражування фактично знищує винятковість товару / послуги, а витрати на тиражування нівелюють змагальність у конкуренції між продавцями товарів / послуг. На думку А. Саймону, викладеному в роботі [22], розмаїття ін-

формації в рамках неоекономіки, створює феномен, подібно до кон'юнктури, який зазвичай складається на товарних ринках – інформація знецінюється. В результаті цінність має не скільки інформація, а скільки увага до неї. Це своє чергу породило феномен – економіки уваги. Необхідно відзначити, що в рамках неоекономіки інформаційно-інноваційні послуги в умовах мережевої економіки стимулюють виникнення довгострокових партнерських ділових взаємин і розширеної взаємодії у сфері послуг. При цьому, працездатність і привабливість інформаційної інтелектуальної послуги в умовах мережевої економіки є похідною від критичної маси агентів-посередників, здатних об'єднуватися в мережі (наприклад, у формі кластерів).

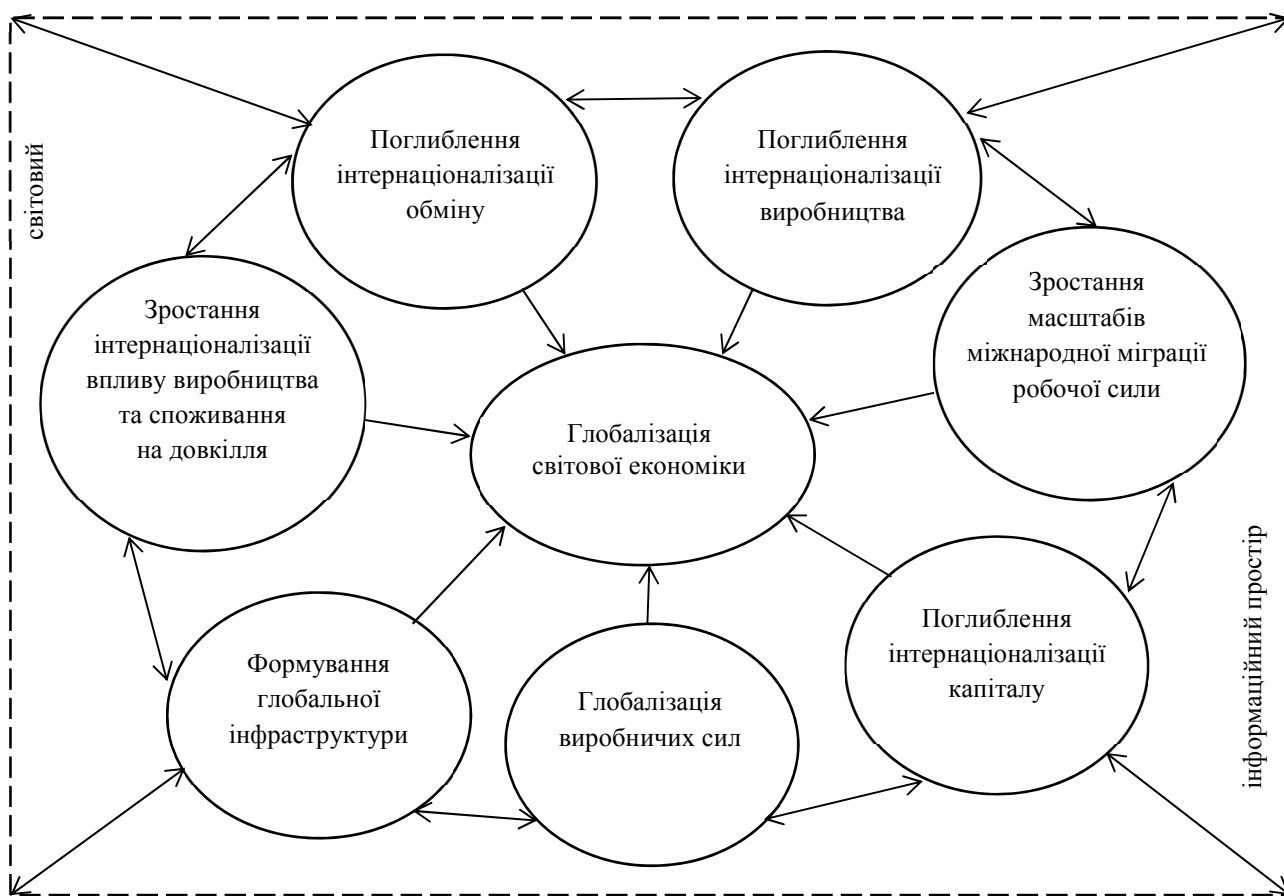

Рис. 1. Концепт-модель формування інформаційного простору в системі глобалізації світової економіки

На рис. 1 представлена концепт-модель формування інформаційного простору в системі глобалізації світової економіки. Концепт-модель структури інформаційного простору показана на рис. 2. Необхідно відзначити, що формування інформаційної інфраструктури відбувається в рамках здійснення міжнародного співробітництва а також зростання масштабів та якісної зміни характеру традиційної міжнародної торгівлі, а також обміну науково-технічними та технологічними знаннями, у тому числі у формі міжнародної спеціалізації та кооперації.

В умовах формування інформаційного простору та рамках міжнародного співробітництва більш важливим напрямком стає сфера послуг, особливо, в сег-

менті високопрофесійних інтелектуальних послуг, які розвиваються швидше за сферу виробництва.

Сьогодні, в період процесу цифрової трансформації економіки термін «нова економіка» стає досить популярним і він знаходиться в тому ж термінологічному полі і дефініціях, які відображають «інформаційний простір»: «інформаційна», «інформаційно-мережева», «інформаційно-інноваційна», «інформаційно-цифрова» економіка. Причому багато авторів (М. Войнарєнко, Л. Гронлунд, А. Келлі, С. Соколенко) зазначають, що нова економіка в контексті сфери послуг є мережевою з домінуванням колективізму в рамках глобального масштабу технологічних перетворень і «віртуалізації благ» (передусім інформаційних із збільшенням феномену – взаємозалежності).

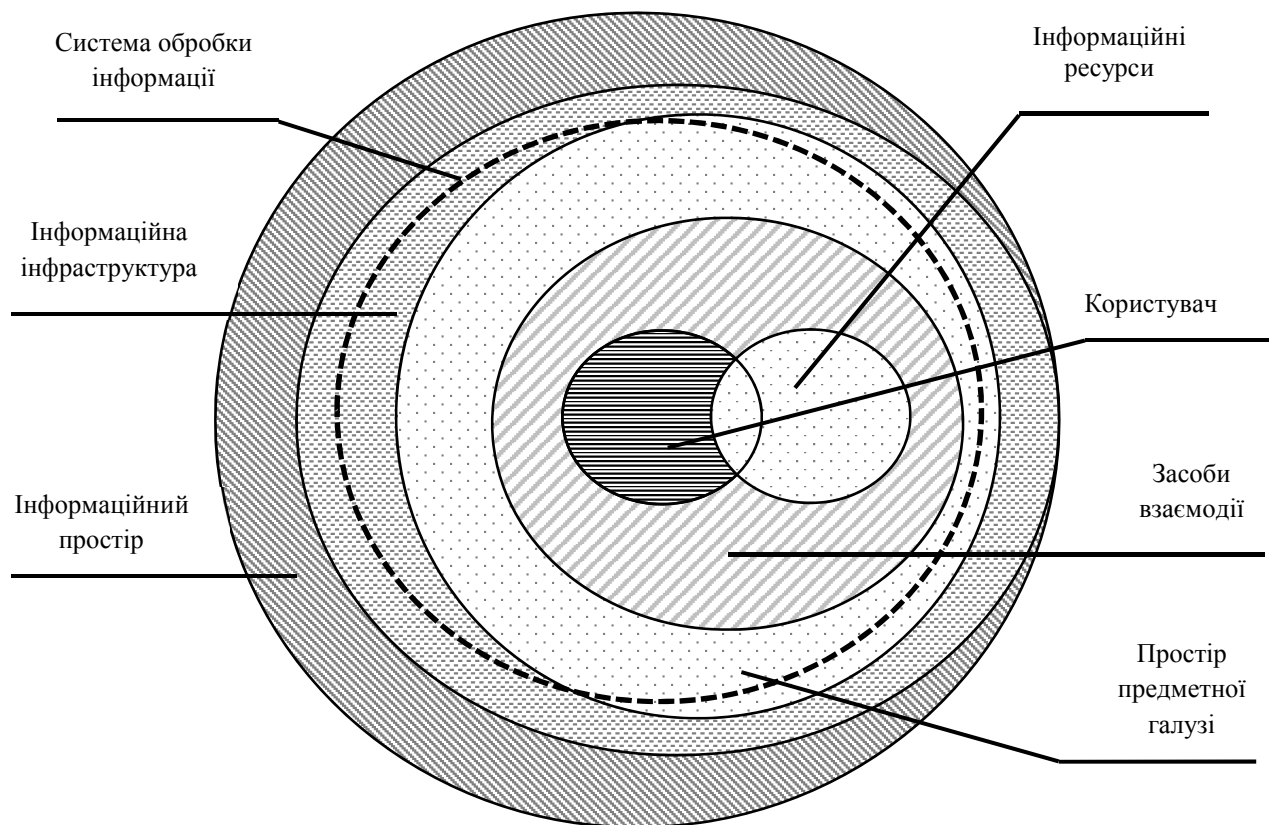

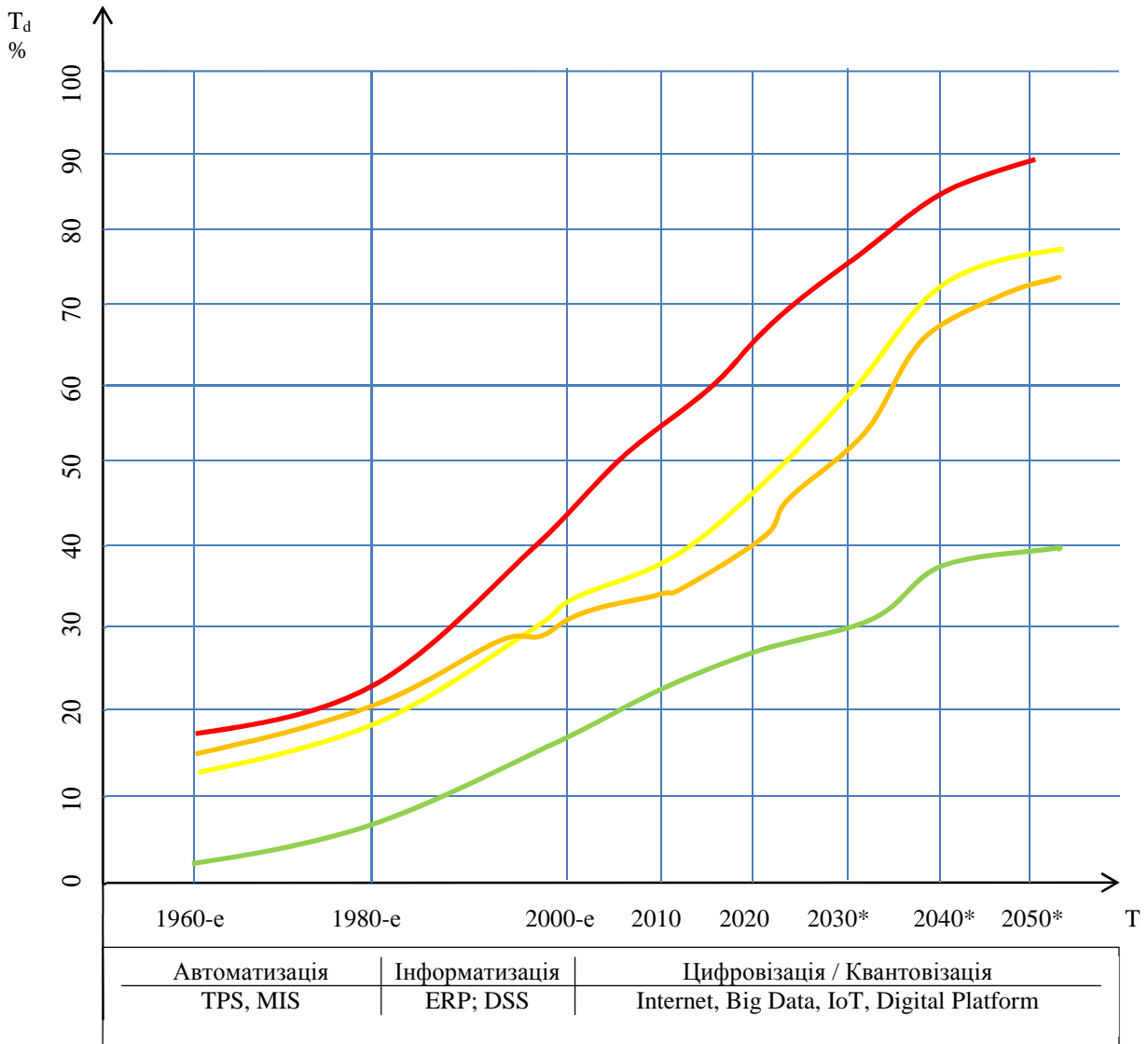
Рис. 2. Концепт-модель структури інформаційного простору

На нашу думку, в період цифрової трансформації економіки та бізнесу у межах неоекономіки дослідження феномену глобального інформаційного простору становить значний інтерес, оскільки можуть дати ключ до розуміння механізмів зростання економіки з якісно іншим змістом, зокрема, у сфері послуг (передусім високопрофесійних інтелектуальних послуг). Зростання інформаційного середовища є реакцією на різке збільшення обсягу аналітичної діяльності бізнесу, і навіть, індивіду. Фактично можна констатувати, що в нинішньому стані світової економіки інформаційний простір, в т.ч. в рамках сфери послуг (з його ІТ, ІКТ та ЦТ), має статус п'ятого фактору виробництва. Інформація та послуги «знанневої економіки» стають базовими критеріями цифрової трансформації бізнесу та в цілому економіки, причому сам факт використання знань та інформації на основі ІТ, ІКТ, ЦТ впливає на принципи та динаміку взаємодій та взаємовідносин у рамках глобальної економіки, формуючи нові правила конкуренції та тимчасових параметрів процесів на ринках. Як зазначено в роботах Кастельса, це набуває характеру інформаційно-технологічної парадигми, яка вказує на трансформацію всіх сфер економічних відносин, спираючись на інформаційні технології [23].

Дерек Прайс, англійський вчений, сформував у середині ХХ століття закон «експоненційного зростання обсягу накопичуваної інформації», який говорить, що «чим ефективніше відбувається передача інформації, тим інтенсивніше відбувається її накопичення» [24]. Сучасні обсяги інформації, які прийнято позначати як «цифрові дані – Big Data» створюються

завдяки великій ІТ-інфраструктурі. Термін «цифрові дані» в рамках інформаційного простору дозволяє наголосити на цифровій формі інформації, завдяки якій значно спрощується її автоматизована обробка. На рис. 3 відображені етапи використання інформаційних технологій в економіці провідних країн світу та України, темпи приросту цифрових даних та започатковані ІТ (ІТ, ІКТ, ЦТ) для роботи з ними.

Етап автоматизації характеризується увагою до вирішення завдань передачі та обробки аналогових даних. Починаючи з етапу інформатизації багаторазово зростають обсяги інформації в цифровій формі, з'являються інформаційні технології, що підтримують роботу / обмін з різноманітними форматами в економіці / проектування (CALS – технології), а також формуються корпоративні інформаційні системи підтримки прийняття рішень [25]. У міру поширення ІКТ та залучення більше половини населення планети у «Всесвітнє павутиння» (за даними Word Internet Users, понад 4,2 млрд людей є інтернет-користувачами [26]), зростають темпи зростання обсягу даних, що накопичуються за рахунок збільшення кількості взаємодій людей з цифровими платформами (соціальні медіа, цифрові сервіси замовлення товарів і послуг). За даними дослідницької компанії IDC, кожен інтернет-користувач у середньому протягом одного дня виробляв у 2018 році понад 500 контактів з цифровими платформами. Як зазначено у роботі [27] у 2025 році кількість таких взаємодій на душу населення прогнозується близько 5000 контактів, що становить один контакт кожні 18 секунд.

— США   — ЕС   — Японія   — Україна

Примітки: * – прогноз; T_d – темп приросту Циф Д

Рис. 3. Темпи проросту обсягу цифрових даних, використаних в економічній діяльності ведучих країн (США, Японія, ЕС) та Україна. (Розраховано автором на основі [6; 17; 21])

Сама взаємодія з ІТ, ІКТ може бути непомітним для людини-користувача за рахунок інтенсивного поширення Інтернет-речей збільшення пристроїв, що носяться і використовуються людьми (наприклад, смартфони, смарт-годинники, фітнес-браслети та інше). За оцінкою компанії IDC, кількість пристроїв, що підключаються до Інтернету, у 2025 році досягне понад 80 млрд.

У своїй роботі Ф. Хан пов'язує інтернет-економіку, з одного боку, з такими інформаційними благами, як: програмне забезпечення, онлайн-контент, наукоємні блага, а з іншого, з медіа-галузями та галузями, що забезпечують високотехнологічними та високопрофесійними інтелектуальними послугами (ІТ, ІКТ, ЦТ), які функціонують окремо від галузей індустріальної економіки. На думку даного дослідника,

економічний ефект в умовах інформаційного простору в рамках інтернет-економіки при застосуванні цифровізації відображається в кількісних показниках виробництва, інвестиції, інноваційного розвитку, а також зайнятості в даному секторі економіки. При цьому, звертаючи увагу на проблему віднесення того чи іншого виду господарської діяльності до інтернет-економіки Ф. Хан пропонує уточнюючий термін у рамках інформаційного простору – «Smart economy» – «високотехнологічна економіка» [9].

Якщо розглядати концепцію, запропоновану Л. Баддом, що електронна економіка – підсистема неоекономіки, в якій виробництво, обмін та розподіл товарів і послуг здійснюється цілком і повністю за допомогою ІТ / ІКТ інфраструктури і повністю ґрунтується на її розподільчих можливостях.

Загалом, теоретичні розробки зарубіжних та вітчизняних вчених, пов'язані з ідеологією світового інформаційного простору в рамках неоекономіки, тобто Інтернет-електронної, веб та розумною смарт-економікою на базі цифрових і далі, цифрових нейроквантових технологій, дали детальні уявлення про те, як сфера високотехнологічних та високопрофесійних послуг (Інтернет, ІТ, ІКТ, ЦТ) сприяють розвитку та перспективі цифрової трансформації економіки. При цьому, основні теоретико-методологічні підходи та концепції (різні за сутністю і критеріями) до дослідження феномену цифрової економіки в умовах інформаційного простору (техноцентричний, трансформаційний, екосистемний, кіберсистемний, інституційний та ін.) дозволяють відкрити особливості цифрової економіки в контексті сучасного технологічного (проривного) розвитку, з яким можуть пов'язані в цілому.

Інформатизація та розширення застосування ІТ, ІКТ та ЦТ за фактом виступають каталізатором в умовах інформаційного простору та в рамках соціально-економічних процесів, забезпечують прискорення зростання національної і регіональної економік та добробуту населення. Можна констатувати, що в рамках неоекономіки та в умовах інформаційного простору цифрова і далі нейро-квантова стадії економіки – особливий тип економіки, який, на відміну від індустріального суспільства, залежить від розвитку наукоємних нематеріальних активів: досвіду, професійної компетенції, навичок, нових знань, ноу-хау.

На наш погляд, до нових властивостей, що характеризують цифрову економіку в умовах світового інформаційного простору і в епоху неоекономіки слід віднести:

основним видом продукту стають не тільки просто інформаційні послуги, а високопрофесійні інтелектуальні послуги у поєднанні з інформаційно-інноваційними послугами;

здійснюється досить динамічний перехід від виробництва товарів (у рамках реалізації концепції індустрії 4.0 і далі індустрія 5.0) до виробництва високопрофесійних інтелектуальних послуг;

на основі інтеграції інформаційної, інноваційної та інформаційно-мережевих складових формуються відповідні структури, які в свою чергу прискореними темпами створюють інноваційно-орієнтовану мережеву інформаційну інфраструктуру, яка забезпечує економічний інтерес та задоволення запитів мережевого бізнесу;

головна роль належить науковим, науково-технологічним знанням, які стають основою «проривних» технологічних та інформаційних інновацій;

змінюються пропорції та напрями інвестиційних активів, основна частка інвестицій припадає на нематеріальні активи (наука, НДДКР та НДДТР, програмне забезпечення, інтернет-освіта, інтелектуальний капітал);

у діяльності суб'єктів усіх видів діяльності зростає роль творчої та креативної праці.

Відзначимо, що відмітною рисою цифровізації у високотехнологічній та високопрофесійно-інтелектуальній сферах послуг є те, що інформаційно-економічну інфраструктуру формують інститути та організації, які здійснюють збір, обробку, зберігання, розподіл та передачу необхідної інформації, а також інструменти взаємодії підприємств, компаній та фірм, які забезпечують доступ до інформаційних ресурсів.

На рис. 4 представлено авторське трактування структури ринку послуг. Характерною відмінністю від структури класифікації знаннєвих бізнес-послуг є запропоноване виділення в рамках інфраструктурного середовища ринку послуг двох мега-секторів: високопрофесійних послуг та інтелектуальних послуг безпосередньо за функціями послуг, а не за галузями.

Склад секторів ринку послуг традиційно є досить різноманітний. До сектору високопрофесійних послуг найчастіше відносять торгівлю, транспорт, техніко-технологічні послуги в сфері ЖКГ, ріелторські та туристичні послуги, професійні послуги в сферах охорони здоров'я та освіти, інженерно-технологічні послуги в галузі енергетики та ін.

До сектору високопрофесійних інтелектуальних послуг слід також віднести: науково-промислові послуги в рамках концепції Індустрія 4.0, послуги в області фінансів і довірчого управління, юридичні послуги, послуги інженірингу, послуги в сфері цифровізації, послуги з використання ІКТ та наукового інтелекту тощо.

Слід зауважити на неоднорідність сучасного ринку послуг. Так, послуги транспорту і зв'язку вносять масовий характер, вони капіталомісткі і вимагають для свого виробництва залучення фахівців як високої, так і низької кваліфікації. Теж саме можна віднести і до торгівлі. Інші послуги більш диверсифіковані, вони передбачають значних капітальних витрат і використання науково-знаннєвої праці (наприклад, послуги інжинірингу, юридичні послуги, послуги з розробки програмного забезпечення).

Вказані міркування змушує цілий ряд сучасних дослідників [6; 10; 21; 28] стверджувати, що серед ринку послуг виділився спеціальний сектор, званий четвертинним (quaternary sector). При цьому, в зарубіжних джерелах термін «сектор інтелектуальних послуг» не зустрічається, а автори звивають термін «knowledge-intensive services» (KIS), який точніше перекласти як «знанняємні» послуги. Як відзначає М. Є. Дорошенко, по суті, сьогодні можна говорити про те, що за допомогою ІКТ, цифро-знання, які продукують в межах ринку послуг в секторі інтелектуальних послуг, протікають в традиційній галузі, різко підвищуючи їх ефективність і перетворюючи їх в елементи неоекономіки.

Через певні труднощі предметом для вивчення найчастіше стає навіть не весь сектор «знанняємних послуг» в цілому, а лише його частина – так звані «знанняємні ділові послуги», які призначені для споживання компаніями, фірмами та іншими підприємницькими структурами. Уявлення про склад сектора KIBS (knowledge-intensive business services) в різних джерелах [30; 31] помітно відрізняються один від одного. Це пов'язано, на нашу думку, з тим, що їх основною відмінною рисою є «знанняємність» – властивість, що поки досить невизначена, явно не спостерігається і абсолютна не операційна. Слід зазначити, що про її наявність і інтенсивність можна судити тільки за непрямыми ознаками. Причому, як зазначив М.Є. Дорошенко [32], їх набір у різних авторів різниться: одні кладуть в основу класифікації особливості виробництва послуг, інші – їх економічні функції, треті – кваліфікацію виробників, четверті – величину і структуру оплати праці тощо.

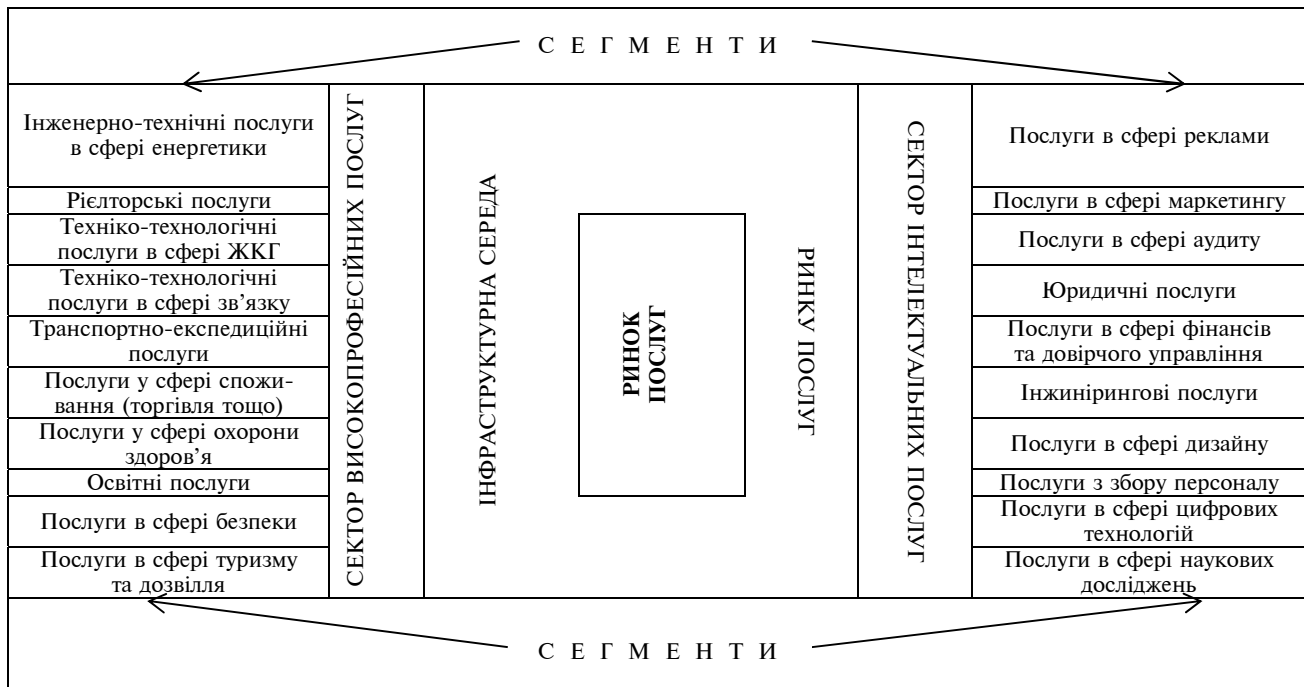

Рис. 4. Концепт-модель структури ринку послуг в умовах неоекономіки

Також слід зробити очевидний висновок: на сьогоднішній день не існує однозначної думки ані про межі сектора інтелектуальних послуг, ані про те, які послуги до нього відносяться. Виконаний авторами аналіз різних підходів до класифікації сектора інтелектуальних послуг дозволяє відзначити, що певний збіг цих підходів існує з приводу послуг, які надаються у сфері ІКТ, цифровізації, маркетингу, юридичних послуг, інжинірингу, дизайну, фінансових послуг. Дослідження, що проводяться в цій галузі, традиційно ділять послуги на три категорії: стандартні – однакові для всіх споживачів; частково стандартизовані – базовий варіант послуги, адаптований до потреб конкретного клієнта; повністю індивідуалізовані – послуги розроблені під конкретного клієнта.

Висновки. В сучасній новій економіці проходить якісний, в деяких аспектах «проривний» зміни, обумовлені бурним розвитком ІТ, ІКТ, ЦТ в умовах світового інформаційного простору. За результатами даного дослідження слід зробити деякі висновки:

- ступінь та швидкість використання досягнень інформаційної мережевої революції в умовах розвитку ринку послуг дає вирішальний вплив на темпи соціально-економічного росту, якість життя населення;

- тотальна цифровізація, впровадження на ринку послуг секторів високотехнологічних ІКТ та ІІТ і високопрофесійних інтелектуальних послуг є природним та закономірним процесом у рамках неоекономіки;

- розвиток цифрової економіки в умовах інформаційного простору і в рамках неоекономіки має забезпечити реалізацію потенціалу нового економічного устрою (від п'ятого до шостого устрою) з метою формування нової глобальної економіко-мережевої екосистеми;

- інформаційно-дослідницьке поле неоекономіки, перш за все в контексті високопрофесійних інтелектуальних послуг характеризується фрагментарністю та відсутністю усталених визначень, що не

перешкоджає проведенню аналітичних та практико-орієнтованих досліджень, пов'язаних з оцінкою впливу цифрових технологій у сукупності з ІКТ та ІІТ на інформаційно-мережеву економіку.

Список використаних джерел

1. Lykhopok D., Garmider L. Availability of remote employment for the use of information technologies in the field of services. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 45. С. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-45-9>.
2. Поважний С. Ф., Дорошенко В. В. Менеджмент в сфері послуг: навч. посібник. Донецьк: Вид-во ВІК, 2004. 824 с.
3. Пімошенко В. Л., Дубницький В. І., Комірна В. В., Аракелова І. О. та ін. Актуальні проблеми розвитку сфери послуг: монографія / за наук. ред. Пімошенко В. Л. Донецьк: Юго-Восток, 2014. 316 с.
4. Котлер Ф., Келлер К. Маркетинг-менеджмент. 15-е изд. Киев: Знання, 2016. 848 с.
5. Бухт Р., Хикс Р. Определение, концепция и измерение цифровой экономики. *Вестник международных организаций*. 2018. Т. 13. № 2. С. 143-172. DOI: <https://doi.org/10.17323/1996-7845-2018-02-07>.
6. Skilton M. Building the Digital Enterprise: A Guide to Constructing Monetization Models Using Digital Technologies. Berlin: Springer, 2015. 230 p.
7. Kahin B., Brynjolfsson E. Understanding the Digital Economy: Data, Tools, and Research. Massachusetts and London: The MIT Press, 2000. 408 p.
8. Vafoopoulos M. et al. The Web Economy: Goods, Users, Models, and Policies. *Foundations and Trends in Web Science*. 2012. Vol. 3, № 1-2. P. 1-136. DOI: <http://dx.doi.org/10.1561/18000000015>.
9. Khan F. Information Society in Global Age. New Delhi: APH Publishing, 2002. 395 p.

10. Dubnytskyi V. et al. Fundamentals of Higher Education in the Digital Economy. Knowledge Management Competence for Achieving Competitive Advantage of Professional Growth and Development: coll. monograph. Riga: Ba School of Business and Finance, 2021. 453 p.
11. Днепровская Н. В. Цифровой кризис в инновационной деятельности предприятия. *Statistics and Economics*. 2019. Vol. 16, № 4. P. 45-53. DOI: <http://dx.doi.org/10.21686/2500-3925-2019-4-45-53>.
12. Porat M. The information economy. Washington: Government Print, 1977. 250 p.
13. Varian H., Mackie-Mason J. K. Economic FAQs about the Internet. *Journal of Economic Perspectives*. 1994. № 8 (3). P. 75-96. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.8.3.75>.
14. Gawer A. Bridging Differeng Perspectives on Technological Platforms: Toward an Integrative Framework. *Research Policy*. 2014. Vol. 3, № 7. P. 1239-1249. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2014.03.006>.
15. Evans D. S. Platform Economics: Essays on Multi-Sided Businesses. London: Competition Policy International, 2011. 412 p.
16. Harris L., Budd L. E-Economy: Phetoric or Business Reality? N.Y.: Routledge, 2004. 248 p.
17. Nordhaus W. D. Productivity Growth and the New Economy. *Brookings Papers on Economic Activity*. 2002. № 2. P. 211-265.
18. Gardin O. The New Economy, New Challenges for the Statistical System. *The International Association for Official Statisticians Conference*. London, 2002. P. 1-15.
19. Machlup F. The Production and Distribution of Knowledge in the United States. New Jersey: Princeton University Press, 1962. P. 3-50.
20. Стрелец И. Информационная экономика как общемировой социальный феномен. *Международные процессы*. 2011. Т. 9. № 1 (25). URL: <http://www.intertrends.ru/twenty-fifth/004.htm>.
21. Carlsson B. The Digital Economy: what is new and what is not? *Structural Change and Economic Dynamics*. 2004. № 15 (3). P. 245-264.
22. Лазарев И. А., Хижа Г. С., Лазарев К. И. Новая информационная экономика и сетевые механизмы ее развития. М.: Дашков и К°, 2011. 326 с.
23. Ляшенко В. І., Вишневецький О. С. Цифрова модеризація економіки України, як можливість проривного розвитку: монографія. Київ: ІЕП НАН України. 2018. 252 с.
24. Price D. J. Little Science. Big Science. N.Y.: Columbia University Press, 1963. 313 p.
25. Langer A. Infor ation technology and organizational learning: managing behanoral change through technology and education. Boca Ration, 2011. 260 p.
26. Wored Internet Users and 2019 Population Stats. URL: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>.
27. IDC White Paper. The Digital of the World-From Edge to Core. Doc # US 44413318. URL: <http://www.seagate.com/ru/ru/our-story/data-age-2025>.
28. Дубницький В. Особливості адаптації цифрової трансформації економіки в умовах підприємницької діяльності. Організаційно-економічні аспекти розвитку підприємницьких структур в Україні та світі: кол. монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Г. Грицько. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2022. 400 с.
29. Lykhopok D. The peculiarities of companies' activity of the intellectual services sector under the influence of digitalization. *Економічний вісник ДВНЗ УДХТУ*. 2021. № 2(14). С. 132-141.
30. Hipp C., Grupp H. Innovation in the Service Sector: The Demand for Service Specific Innovation measurement Concepts and Typologies. *Research Policy*. 2005. № 34. P. 517-535. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.03.002>.
31. Cox H. L. Analysing the Contribution of Business Services to European Economic Growth. Bruges European Economic research. 2007. Papers 9, February.
32. Дорошенко М. Е. Интеллектуальные услуги: сегодня и завтра. *Форсайт*. 2007. № 2 (2). С. 37-45.

References

1. Lykhopok, D., Garmider, L. (2020). Availability of remote employment for the use of information technologies in the field of services. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 45, pp. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-45-9>.
2. Povazhnyi, S. F., Doroshenko, V. V. (2004). Menedzhment v sferi posluh: navch. posibnyk [Management in the service sector]. Donetsk, VIK Publishing House [in Ukrainian].
3. Pimoshenko, V. L., Dubnytskyi, V. I., Komirna, V. V., Arakelova, I. O. et al. Aktualni problemy rozvytku sfery posluh [Actual problems of the development of the service sector]. Donetsk, Yuho-Vostok. 316 p. [in Ukrainian].
4. Kotler, F., Keller, K. (2016). Marketing-menedzhment [Marketing management]. 15th ed. Kyiv, Znannia. 848 p. [in Russian].
5. Buht, R., Hicks, R. (2018). Opredeleniye, kontseptsiya i izmereniye tsifrovoy ekonomiki [Definition, concept and measurement of the digital economy]. *Vesnik mezhdunarodnykh organizatsiy – Bulletin of international organizations*, Vol. 13, No. 2, pp. 143-172. DOI: <https://doi.org/10.17323/1996-7845-2018-02-07> [in Russian].
6. Skilton. M. (2015). Building the Digital Enterprise: A Guide to Constructing Monetization Models Using Digital Technologies. Berlin, Springer. 230 p.
7. Kahin, B., Brynjolfsson, E. (2000). Understanding the Digital Economy: Data, Tools, and Research. Massachusetts and London, The MIT Press. 408 p.
8. Vafoopoulos M. et al. (2012). The Web Economy: Goods, Users, Models, and Policies. *Foundations and Trends in Web Science*, Vol. 3, no. 1-2, pp. 1-136. DOI: <http://dx.doi.org/10.1561/18000000015>.
9. Khan, F. (2002). Information Society in Global Age. New Delni, APH Publishing, 2002. 395 p.
10. Dubnytskyi, V. et al. (2021). Fundamentals of Higher Education in the Digital Economy. Knowledge Management Competence for Achieving Competitive Advantage of Professional Growth and Development: coll. monograph. Riga, Ba School of Business and Finance. 453 p.
11. Dneprovskaya, N. V. (2019). Tsifrovoy krizis v innovatsionnoy deyatelnosti predpriyatiya [Digital crisis in the innovative activity of the enterprise]. *Statistics and Economics*, Vol. 16, no. 4, pp. 45-53. DOI: <http://dx.doi.org/10.21686/2500-3925-2019-4-45-53> [in Russian].
12. Porat, M. (1977). The information economy. Washington, Government Print. 250 p.

13. Varian, H., Mackie-Mason, J. K. (1994). Economic FAQs about the Internet. *Journal of Economic Perspectives*, 8 (3), pp. 75-96. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.8.3.75>.
14. Gawer, A. (2014). Bridging Differeng Perspectives on Technological Platforms: Toward an Integrative Framework. *Research Policy*. 2014. Vol. 3, no. 7. P. 1239-1249. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2014.03.006>.
15. Evans, D. S. (2011). Platform Economics: Essays on Multi-Sided Businesses. London, Competition Policy International. 412 p.
16. Harris, L., Budd, L. (2004). E-Economy: Phetoric or Business Reality? N.Y., Routledge. 248 p.
17. Nordhaus, W. D. (2002). Productivity Growth and the New Economy. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2, pp. 211-265. DOI: <https://doi.org/10.1353/eca.2003.0006>.
18. Gardin, O. (2002). The New Economy, New Challenges for the Statistical System. *The International Association for Official Statisticians Conference*. (pp. 1-15). London.
19. Machlup, F. (1962). The Production and Distribution of Knowledge in the United States. New Jersey, Princeton University Press.
20. Strelets, I. (2011). Informatsionnaya ekonomika kak obshchemirovoy sotsial'nyy fenomen [Information economy as a global social phenomenon]. *Mezhdunarodnyye protsessy – International processes*, Vol. 9, No. 1 (25). Retrieved from <http://www.intertrends.ru/twenty-fifth/004.htm> [in Russian].
21. Carlsson, B. (2004). The Digital Economy: what is new and what is not? *Structural Change and Economic Dynamics*, 15 (3), pp. 245-264. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2004.02.001>.
22. Lazarev, I. A., Khizha, G. S., Lazarev, K. I. (2011). Novaya informatsionnaya ekonomika i setevyye mekhanizmy yeye razvitiya [New information economy and network mechanisms of its development]. Moscow, Dashkov i Co. 326 p. [in Russian].
23. Liashenko, V. I., Vyshnevskiy, O. S. (2018). Tsyfrova moderyzatsiia ekonomiky Ukrainy, yak mozhyvist proryvnoho rozvytku [Digital modernization of the economy of Ukraine as an opportunity for breakthrough development]. Kyiv, IIE of the NAS of Ukraine. 252 p. [in Ukrainian].
24. Price, D. J. (1963). Little Science. Big Science. N.Y., Columbia University Press. 313 p.
25. Langer, A. (2011). Infor ation technology and organizational learning: managing behanoral change through technology and education. Boca Ration. 260 p.
26. Wored Internet Users and 2019 Population Stats. Retrieved from <http://www.internetworldstats.com/stats.hlm>.
27. IDC White Paper. The Digital of the World-From Edge to Core. Doc # US 44413318. Retrieved from <http://www.seagate.com/ru/ru/our-story/data-age-2025>.
28. Dubnytskyi, V. (2022). Osoblyvosti adaptatsii tsyvrovoi transformatsii ekonomiky v umovakh pidpriemnytskoi diialnosti [Peculiarities of adaptation of the digital transformation of the economy in the conditions of entrepreneurial activity]. *Orhanizatsiino-ekonomichni aspekty rozvytku pidpriemnytskykh struktur v Ukraini ta sviti [Organizational and economic aspects of the development of business structures in Ukraine and the world]*. Dnipro, Bila K. O. Publisher. 400 p. [in Ukrainian].
29. Lykhopok D. (2021). The peculiarities of companies' activity of the intellectual services sector under the influence of digitalization. *Ekonomichniy visnyk DVNZ UDkhtU – Economic Bulletin of the DVNZ UDHTU*, 2(14), pp. 132-141.
30. Hipp, C., Grupp, H. (2005). Innovation in the Servise Sector: The Demand for Service Specific Innovation measurement Concepts and Typologies. *Research Policy*, 34, pp. 517-535. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.03.002>.
31. Cox, H. L. (2007). Analysing the Contribution of Business Services to European Economic Growth. Bruges European Economic research. Papers 9, February.
32. Doroshenko, M. Ye. (2007). Intel'ektual'nyye uslugi: segodnya i zavtra [Intellectual services: today and tomorrow]. *Forsayt*, 2 (2), pp. 37-45 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 29.09.2022

Формат цитування:

Дубницький В. І., Лихопьок Д. П. Теоретико-методологічні аспекти формування та функціонування сектору інтелектуальних послуг при цифровій трансформації в умовах неоекономіки. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 2 (43). С. 108-118. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2\(43\).108-118](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2(43).108-118)

Dubnitskyi, V. I., D. Yu., Lykhopok, D. P. (2022). Theoretical and Methodological Aspects of the Formation and Functioning of the Sector of Intellectual Services During Digital Transformation in the Conditions of the Neo-Economy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (43), pp. 108-118. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2\(43\).108-118](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.2(43).108-118)